

Zastrzeżenie prawa własności – can we make that fly?

23/02/2023

Jacek Pakuła - radca prawny

Pakuła, Podębski i Wspólnicy Kancelaria Prawna Sp. k.

Mariusz Pogorzała – Senior Sales Manager

Atradius Kreditversicherung

Dwa punkty widzenia

Zastrzeżenie prawa własności – podstawa prawna

Art. 589 KC. Istota sprzedaży z zastrzeżeniem własności

Jeżeli sprzedawca zastrzegł sobie własność sprzedanej rzeczy ruchomej aż do uiszczenia ceny, poczytuje się w razie wątpliwości, że **przeniesienie własności rzeczy nastąpiło pod warunkiem** zawieszającym.

Art. 590 KC. Forma zastrzeżenia własności rzeczy

§ 1. Jeżeli rzecz zostaje kupującemu wydana, zastrzeżenie własności powinno **być stwierdzone pismem**. Jest ono skuteczne względem wierzycieli kupującego, jeżeli **pismo ma datę pewną**.

Zastrzeżenie prawa własności – benefits

- własność rzeczy pozostaje przy sprzedawcy
- wyłączenie rzeczy z masy upadłości (art. 101 p.u.)
- pozostawanie poza układem (art. 151 ust.1 pkt. 2 p.r.)
- powództwo interwencyjne (art. 841 k.p.c.)
- przejście korzyści ale i ciężarów z chwilą odbioru (art. 548 k.c.)
- wynagrodzenie za zużycie/uszkodzenie rzeczy przy jej odbiorze przez sprzedawcę (art. 591 k.c.)

Zastrzeżenie prawa własności – forma

Pismo + Data pewna = ważne zastrzeżenie prawa własności

Data pewna:

- data urzędowe (w tym notarialna)
- Śmierć osoby podpisanej
- Elektroniczne poświadczenie podpisu
- Zawarte w doręczonej kupującemu fakturze zastrzeżenie własności spełnia warunki art. 589 k.c. (**II CK 119/02, IV CSK 87/08**)

Rozbieżności w różnych porządkach prawnych

Zastrzeżenie prawa własności – wyzwania w praktyce

- Jak przekonać klientów?
- Jak przekonać handlowców?
- Jak przekonać brokerów?
- Jak przekonać nabywców?
- Czy z każdą umową należy pójść do notariusza lub urzędu?
- Jakie koszty może generować zastrzeżenie prawa własności na szeroką skalę?
- Jakie zmiany w procesie sprzedaży są wymagane?
- Jak należy ułożyć Regulamin/Warunki Sprzedaży?

Zastrzeżenie prawa własności – how to make it fly?

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz.U. 2001 Nr 130 poz. 1450 z późn. zm.)

art. 7.

1. Podpis elektroniczny może być znakowany czasem.
2. Znakowanie czasem przez kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne wywołuje w szczególności skutki prawne daty pewnej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego.
3. Uważa się, że podpis elektroniczny znakowany czasem przez kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne został złożony nie później niż w chwili dokonywania tej usługi. Domniemanie to istnieje do dnia utraty ważności zaświadczenia certyfikacyjnego wykorzystywanego do weryfikacji tego znakowania. Przedłużenie istnienia domniemania wymaga kolejnego znakowania czasem podpisu elektronicznego wraz z danymi służącymi do poprzedniej weryfikacji przez kwalifikowany podmiot świadczący tę usługę.

Zastrzeżenie prawa własności – a może ePUAP?

Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. 2005 nr 64 poz. 565 z późn. zm.)

art. 14a)

podpis zaufany - podpis elektroniczny, którego autentyczność i integralność są zapewniane przy użyciu pieczęci elektronicznej ministra właściwego do spraw informatyzacji, zawierający:

- a) dane identyfikujące osobę, ustalone na podstawie środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie, o którym mowa w art. 20aa pkt 1, obejmujące:
 - imię (imiona), nazwisko, numer PESEL,
- b) identyfikator środka identyfikacji elektronicznej, przy użyciu którego został złożony,
- c) czas jego złożenia;

Art. 20ae

1. Podpis zaufany wywołuje skutki prawne, jeżeli został utworzony lub złożony w okresie ważności środka identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w art. 20aa pkt 1.
2. Dane w postaci elektronicznej opatrzone podpisem zaufanym są równoważne pod względem skutków prawnych dokumentowi opatrzonemu podpisem własnoręcznym, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Zastrzeżenie prawa własności – a jak to wygląda w praktyce 1

Przykład klauzuli wyboru prawa niemieckiego dla zastrzeżenia prawa własności w „polskiej” umowie

- *Niniejszy Aneks jako dotyczący sytuacji prawnej towarów pozostających w posiadaniu podmiotów z siedzibą na terytorium Republiki Federalnej Niemiec podlega prawu Republiki Federalnej Niemiec a w szczególności Kodeksowi Cywilnemu (BGB). Powyższe pozostaje bez wpływu na § 5 ust. 3 Umowy Handlowej oraz pkt 8.2 Ogólnych Warunków Sprzedaży, które nadal pozostają w mocy w zakresie nieobjętym niniejszym Aneksem.*

Czy zastosowanie obcego prawa jedynie w zakresie wybranej części umowy, np. dla celów ominięcia przepisów o formie czynności prawnej może być uznane za obejście prawa?

Zastrzeżenie prawa własności – a jak to wygląda w praktyce 2

Zastrzeżenie prawa własności w OWH

- a) Zawierając jakąkolwiek umowę sprzedaży na mocy niniejszych OWH E. (sprzedający) zastrzega dla siebie prawo własności sprzedanych towarów, aż do czasu uiszczenia przez Kupującego pełnej ceny sprzedaży wraz z kosztami dostawy towaru będącego przedmiotem zawartej umowy. Kupujący powinien liczyć się z tym, że w przypadku opóźnienia w płatności ceny lub kosztów dodatkowych związanych ze sprzedażą towaru, E. jako właściciel jest uprawniony do żądania wydania towaru.
- b) W przypadku gdy Kupujący wyda towar, objęty zastrzeżeniem własności innemu podmiotowi, w tym także działając w ramach zwykłych stosunków handlowych, zobowiązany jest poinformować kontrahenta, że wydaje towar objęty zastrzeżeniem własności na rzecz E. Nadto, Kupujący zobowiązany jest, na wezwanie E., podać szczegółowe informacje: komu, kiedy i w jakich okolicznościach został wydany towar sprzedany przez E. objęty zastrzeżeniem własności. Odmowa udzielenia informacji w opisanym wyżej przypadku, stanowi nienależyte wykonanie umowy i uprawnia E. do dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych.
- c) Dla zabezpieczenia roszczeń E. z tytułu ceny sprzedaży w sytuacji gdyby Kupujący dokonał połączenia lub zmieszania dostarczonych od E. towarów, Strony zgodnie przyjmują, że zawierając umowę Kupujący dokonuje na rzecz E. cesji wierzytelności jakie służyć będą Kupującemu od podmiotów trzecich z tytułu wynagrodzenia. Cesja obejmuje wierzytelności Kupującego z tytułu wynagrodzenia do wysokości wartości dostarczonego towaru, wynikającej z faktury dokumentującej sprzedaż towaru, który został połączony lub zmieszany. Zawierając umowę sprzedaży na mocy niniejszego OWH E. oświadcza, że przejmuje cesję na wyżej opisanych warunkach. Powyższe nie wyłącza prawa E. do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego na mocy przepisów powszechnie obowiązujących, ani do żądania od Kupującego wydania kwoty, jaką Kupujący uzyskał w związku z pomieszczeniem lub połączeniem towarów dostarczonych przez E.
- d) Na żądanie E. Kupujący jest zobowiązany do podania wszystkich niezbędnych informacji na temat stanu towaru objętego zastrzeżeniem własności oraz na temat sędowanych na E. roszczeń, jak również do powiadamiania o cesji swoich odbiorców lub kontrahentów.
- e) Kupujący jest zobowiązany starannie przechowywać towar objęty zastrzeżeniem własności i na własny koszt zabezpieczyć go przed utratą i uszkodzeniem.

Zastrzeżenie prawa własności – a jak to wygląda w praktyce 3

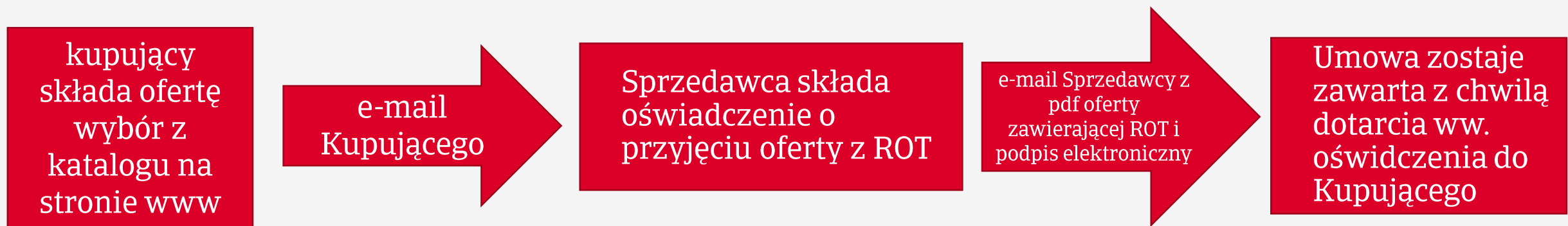
Przykład zawarcie umowy z zastosowaniem zastrzeżenia prawa własności w trybie ofertowym

art. 66¹ § 1. k.c. Związanie ofertą złożoną w postaci elektronicznej

Oferta złożona w postaci elektronicznej wiąże składającego, jeżeli druga strona niezwłocznie potwierdzi jej otrzymanie.

art. 70 § 1. k.c. Chwila zawarcia umowy

W razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane - w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy.

Co z tym dalej?

Q: Dlaczego TVP nie może być takie jak BBC?

A: Bo w TVP pracuje za mało Brytyjczyków...

Podstawowe korzyści

Retention of Title / Eigentumsvorbehalt / Zastrzeżenie prawa własności

... pomaga naszym klientom znacznie ograniczyć straty związane z niewypłacalnością, umożliwiając zwrot dostarczonego towaru lub otrzymanie zapłaty za towar, gdy kupujący staje się niewypłacalny!

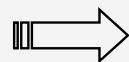

... daje komfort sprzedaży dostawcom, a ubezpieczycielowi kredytu kupieckiego pozwala na zwiększenie zaangażowania na limitach kredytowych.

Kluczowe wsparcie

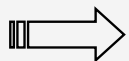
Rodzaje RoT

Proste

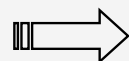
Dostawca zachowuje prawo własności do wyrobu do otrzymania pełnej zapłaty

Rozszerzone

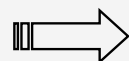
Dostawca zachowuje pełne prawo własności do wszystkich dostarczonych towarów do momentu całkowitego uregulowania wszystkich należności wynikających ze stosunków handlowych (= "all-monies-clause")

Przedłużone

Dostawca jest chroniony w przypadku dalszej odsprzedaży

Przydłużone / przetwórstwo

Dostawca zachowuje prawo własności do nowych przetworzonych produktów w taki sam sposób i na takich samych warunkach jak do oryginalnych towarów.

O czym należy pamiętać, żeby zapewnić sobie najlepszą możliwą ochronę?

- Klauzule zastrzeżenia własności muszą być zapisane na piśmie i sformułowane w sposób możliwie najprostszy.
- Klauzule zastrzeżenia prawa własności muszą być skuteczną częścią umowy.
- Towar musi być oznaczony jako własność sprzedawcy i łatwo rozpoznawalny jako część konkretnego zamówienia.
- Sprzedający musi w umowie zastrzec sobie prawo do regularnej kontroli pomieszczeń gospodarczych kupującego w celu zapewnienia, że kupujący przestrzega postanowień umowy.
- Sprzedawca musi monitorować sytuację ekonomiczną kupującego i w przypadku trudności finansowych ze strony kupującego podjąć natychmiastowe działania w celu odzyskania towarów
- Dobrze sporządzona umowa zastrzeżenia prawa własności zawiera szereg subklauzul. Wskazane jest zawarcie w umowie sprzedaży postanowienia rozstrzygającego, które zachowuje ważność pozostałych klauzul.